

Kırlangıcın ÖYKÜSÜ

**PROF. DR.
İ. LEVENT ERALP**

**DÜNYA ÜZERİNDE AKIL SAĞLIĞINI KORUMAK İSTEYEN
HER İNSANIN İHTİYACI OLAN ŞEY BU.
DÜNYADAN KOPMAK VE KENDİ HAYALLERİ İÇİNDE YAŞAMAK...**

**BU BELKİ ÖZGÜR OLABİLMENİN DE TANIMIDIR AMA BENCE,
YAŞADIĞIMIZ COĞRAFYADA, HAYAL KURMAK ÖZELLİKLE GELECEĞİ
DÜŞÜNMEK HAYLİ ZORLAŞTI BİR SÜREDİR.**

**PROUST'UN YAZI STİLİNİN KAYNAĞI KENDİ YAŞAM BİÇİMİYDİ.
HAYATTA FARK ETMEDEN ATLAYIP GEÇİVERDİĞİMİZ ŞEYLERİ
FARK ETMEMİZİN ANCAK YAVAŞLADIĞIMIZ ZAMAN MÜMKÜN
OLDUĞUNU DÜŞÜNEN PROUST, ACELE ETMEDEN YAŞAMAYI
BAŞARDIĞIMIZDA, HER KONU HAKKINDA ÇOK DERİN
GÖZLEMLER YAPABİLECEĞİMİZİ DÜŞÜNÜYORDU.**

Günlerden bir gün küçük kırlangıç bir adama aşık olmuş.

Ve adamın penceresinin önüne konup adama şöyle demiş:

“Ben seni çok seviyorum, lütfen pencereyi açıp beni içeri al ve birlikte yaşayalım.”

Adam:

“Olmaz alamam...Sen bir kuşsun, hiç kuş insana aşık olur mu?” demiş...

Kırlangıç tekrar:

“Lütfen pencereyi açıp beni içeri al, birlikte yaşarız. Hem ben sana dost ve arkadaş olurum, canın da sıkılmaz, birlikte yaşar gideriz” diye yinelemiş isteğini...

Adam tekrar:

“Olmaz alamam...Lütfen uç git” diye cevap vermiş.

Üçüncü ve son defa kuş adamın penceresinin önüne konup son defa şöyle rica etmiş:

“Lütfen beni içeri al... Artık soğuklar da başladı, dışarıda kalamam biliyorsun. Ben sıcak havalarda yaşayabilirim sadece, beni içeri almazsan başka sıcak ülkelere gitmek zorunda kalırım. Ne olur beni içeri al da burada kalayım. Birlikte yemek yer, omuzuna konar seni neşelendirir, sana arkadaşlık ederim. Hem sen de benim gibi yalnızsın.”

Adam ona:

“Uç git artık! Ben yalnız kalabilirim, yaşayabilirim” demiş ve

kuşu kovalamış...

Kırlangıç ta bu cevap üzerine üzüntülü bir şekilde uçmuş ve uzaklara gitmiş...

Adam kırlangıç uzaklara gittikten sonra düşünmüş ve kendi kendine:

“Ben ne aptal, ne kadar akılsız bir adamım, niye kırlangıçla birlikte kalmayı kabul etmedim? Ne güzel birlikte yaşadık” diye düşünmüş, çok pişman olmuş, pişman olmuş ama iş işten geçmiş...

Kendi kendine: “Nasıl olsa sıcaklar başlayınca kırlangıcım yine gelir, ben de onu içeri alırım, birlikte mutlu bir hayat süreriz”, diye iç geçirmiş.

Ve penceresini sonuna kadar açıp beklemiş...

Havaların ısınmasıyla birlikte, kırlangıçlar sıcak ülkelere geri dönmeye başlamışlar.

Ama onun kırlangıcı geri dönmemiş...Yazın sonuna kadar hiç penceresini kapatmadan pencerenin başında beklemiş adam, ama boşuna....

Kırlangıç yokmuş... Gelen kırlangıçlara sormuş, fakat onun kırlangıcını gören yokmuş.

Sonunda bir bilge kişiye gitmiş halini danışmak ve ondan bilgi almak için...

Bilge kişiye olayı anlattıktan sonra bilge kişi ona şöyle söylemiş:

“Kırlangıçların ömrü dokuz aydır”...

Zaman ayırıp, denemelerimi okuma nezaketini gösteren sevgili dostlarım; son yazımı, her birimizin “İthaki’lerimize” ulaşabilmesi dileğim ile bitirmiştım. Eminim hepimizin bu kavramdan anladığı ve içini doldurduğu şeyler birbirinden çok farklı... Zaten hayatımıza renk ve merak katan da bu farklılıklar değil mi? Üstelik de, “İthakilerimizin” akan zamanla beraber değiştiklerine hiç kuşku yok...

28 Ekim öğleden sonrasıydı, bir yandan arabayı Montepulciano’da Siena yönüne doğru ağır ağır sürüyor, diğer yandan Toskana vadisinin eşsiz güzelliğini seyrediyor, serin sonbahar havasının tazeliğini hissediyor ve Marcello’nun Obua Konçertosunu dinliyordum. Tam bir “gündüz düşleri” sahnesiydi. Telefonum çaldı, kim olduğuna bakmadan “Nereden çıktık bu şimdi?” diye sordum önce, ama sonra ekranda Nadir Şener adını gördüm. Arayan sevgili dostum ve derginin editörü Dr. Nadir Şener’di. Başa, daha önce yazdığım denemelerin devam etmesini istediklerini ve yılbaşına kadar zamanının olduğunu ilettiler. Önce keyifle koltuğa yayıldım, hafif ve kısa, kısmen narsistik olabilecek, bir kendini beğenme nöbeti geçirdim, ancak bir an sonra, “Ben bu defa ne yazabilirim ki?” düşüncesi ile kendime geldim.

Kesin olan tek şey ne hissediyorsam onu yazmamın en doğal yol olacağıydı. Birden aklımda bir şimşek çaktı; o sırada dinlediğim obua konçertosu inanılmaz romantik tınılar taşıyan, eşsiz bir eserdi, ancak bir barok müzik örneği idi.

Beethoven

Marcel Proust

Peki o zaman, Beethoven neden romantik çağın prensiydi? Evet, Beethoven, insan aklının hayal edebileceği her türlü nota kombinasyonunu bestelemişti, hatta "Ayışığı Sonatı" gibi, her dinlediğimde, belki de annemi hatırladığım için, beni hüzün dolu bir romantizme taşıyan o şaheseri bestelemişti. Ancak romantizm ölçülebilen değil hissedilen bir akımsa, bir çok barok eserle bu konuda boy ölçüşmek çok zordu... "Tamam işte" dedim, "yazının taslağı ortaya çıkmaya başladı". Klasik müzikte barok ve romantik akımlar ve temsilcileri bana neler hissettiriyor, biraz bunlardan bahsedeyim. Ancak kısa sürede toparlandım, benim ufakık klasik müzik bilgim ile, bahsettiğim konu hakkında bir kelime telaffuz etmeye çalışmam bile, en hafif ifadesi ile, haddini çok aşardı...

Zaten bundan önceki deneme yazılarımda, yeteri kadar, sanat ve düşünce dünyasının kimi dallarından, ustalarından, haddim olmayan anekdotlar aktarmaya çalışmıştım. Hoş hepsi o anlarda aklıma düşen ve birbirlerini çağırıştıran satırlarda, ancak yine de sınırlarımı zorladığımı bilincine varmıştım.

Hem kimi zaman çok uzun cümleler karmaşık ifadeler de kullanıyordum. Tabii bu karmaşanın arkasındaki temel neden benim kalem oynatmaktaki yetersizliğimdi. Ancak sadece kelimelerim değil, aklım da, neredeyse yarım asırı tamamlayan bir hayata rağmen, hala oldukça karışık.

Ancak yine de günlük hayatta fazla detaycı olduğum için, anlattıklarımı da detaylandırmaktan hoşlandığımı farkındaydım, ve evet zaman zaman detayda boğuluyor, sizleri de boğuyor olabilirdim...

Marcel Proust'u ve yedi ciltlik kitabı "Kayıp Zamanın İzinde"yi bilirsiniz. Gazeteci - Yazar Serdar Turgut'un kelimeleri ile; sadece hikayenin kahramanının uyumadan önce yataкта sağdan sola dünüşleri ve bu dönüşlerde odanın içinde (ve dışında) gördükleri bile 30 sayfayı bulan satırlarla tasvir edilir. Cümlelerinin uzunluğu da gerçekten inanılmazdır. Ölçüldüğünde görülmüştür ki dört metre uzunluğunda olan cümle bile vardır kitabında. Sonra beşinci cilde ulaştığınızda bile kitabın ana konusunun ne olduğunu anlamamış olma ihtimaliniz büyüktür. Çünkü Proust'un asıl amacı aslında gündelik yaşamın rutin, sıkıcı tekrarlarını anlatmaktır. Proust, bu sıkıcı rutin içinde bireylerin var olma biçimlerini irdelemektedir. Tonu hep melankoliktir.

Tempoya bir kez alıştırsanız ve okumaya daldığınızda Proust sizi koparıp alır bu dünyadan kendi gerçek sorunlarınızdan kopup onun sorunlarıyla uğraşmaya başlarsınız.

Dünya üzerinde akıl sağlığını korumak isteyen her insanın ihtiyacı olan şey bu. Dünyadan kopmak ve kendi hayalleri içinde yaşamak...

Bu belki özgür olabilmenin de tanımıdır ama bence, yaşadığımız coğrafyada, hayal kurmak özellikle geleceği düşünmek hayli zorlaştı bir süredir.

Proust'un yazı stiline kaynağı kendi yaşam biçimiydi. Hayatta fark etmeden atlayıp geçiverdiğimiz şeyleri

fark etmemizin ancak yavaşladığımız zaman mümkün olduğunu düşünen Proust, acele etmeden yaşamayı başardığımızda, her konu hakkında çok derin gözlemler yapabileceğimizi düşünüyordu.

Yeni, bireyselliğe doğru hızla ilerleyen dünyanın, bize dayatmaya çalıştığı "gerçek" aslında gerçek değil, çünkü asıl gerçek herbirimizin içinde, onu herkes tek başına kendisi keşfedecek. Bana sorarsanız biraz yavaştan alıp hayata derinden bakabilirsek ve yaşadığımız andaki tüm baskılara rağmen hâlâ var olan detaylardaki güzelliklere dikkatimizi verebilirsek, özgür ve mutlu olabilmemiz mümkün.

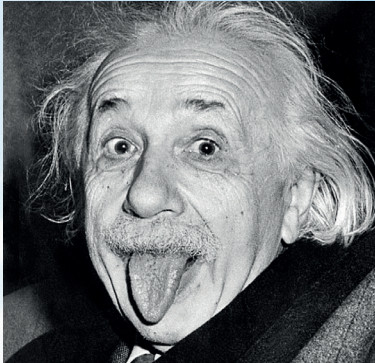
Hayatımda, giderek artan sıklık ve derinlikte, dersler çıkarmaya çalışıyorum. Her ne kadar mucizelere, yeni başlayan yılın getireceği değişiklikler, güzellikler gibi kavramlara geçmişte çok değer vermiş olsam da, son haftalarda yaşadığım bazı olaylar ve sohbetler beni yeni bir inanış dönemine getirdi...

Sizinle paylaşmak istediğim üç başlık, son üç ayımın hikayesidir...

Bunlardan ilki Albert Einstein'ın bir sözü ile ilgili.

Bilim tarihinin en büyük dahilerinden sayılan Einstein, aslında ortaya koyduğu ve O'na Nobel ödülü getiren buluşların aynı yüzyıl içinde kökten değişikliğe uğradığı bir fizikçi.

Bence Einstein'ın en az fizik buluşları kadar etkili ve zamandan bağımsız değerli eserleri, düşünce dünyası, felsefe ile ilgili yazıdır. Büyük ihtimalle etnik köken, ikinci dünya savaşı, buluşlarının istememiş bile olsa silah sanayine yansımaları, O'nu daha gerçekçi ve üretken bir

Albert Einstein

düşünce insanı yapmıştır...

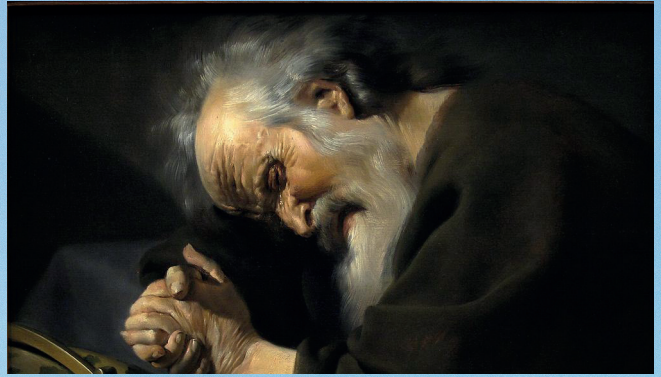
Benim ruhuma gerçekten dokunan sözleri şöyle:

"Hala anlayamadınız değil mi? Önemli olan, haklı yada haksız olmak değil! Kavganın kazananı yoktur. Ya kaybedersiniz ya da daha çok kaybedersiniz. Önemli olan kalp kırmamak, önemli olan yargılamadan, karşılık beklemeden sevebilmek ve iyilik yapabilmek. Haklı bile olsanız, özür dileyecek kadar asil olmak, bilge olmaktır. Egonuzu kontrol edemediğiniz sürece, o sizi kontrol etmeye devam edecek. Böyle olduğu sürece, tüm dünya sizin bile olsa, asla mutlu olamazsınız..."

Albert Einstein

İnsanları hiç bir demografik özelliklerine göre ayırmayı, değerlendirmeyi, hatta yargılamayı doğru bulmam. Einstein, bu prensibi şöyle dile getiriyor:

"Aptallara göre insanlar: ırk, cinsiyet, milliyet, yaş, statü, renk, din ve dil başta olmak üzere sekizden fazla kategoriye ayrılırlar.

Herakleitos

Halbuki olay bu kadar komplike değildir. İnsanlar sadece ikiye ayrılırlar: iyi insanlar ve kötü insanlar..."

Ülkemizin her coğrafyasından ayrı bilgelikler, ayrı felsefeler, bakış açıları renkler çıkıyor. Ama son zamanlarda bana en çok huzur veren İzmir'liler ve hayata dingin bakışları...

Günlük olayları, sevinçlerini, üzüntülerini, tutkularını, "Hayat akar..." felsefesine uygun yaşamaktan keyif alıyorlar sanki, daha da ötesi bu birçoğunun refleks düşün ve davranış şekline dönüşmü...

O topraklarda, Efes'te, doğan ve yetişen ünlü doğa filozofu Herakleitos, ünlü "panta rhei" düşüncesinin babasıdır.

Herakleitos'a göre her şey akar ve sürekli değişir. Ana madde olarak gördüğü ateş bir an için bile hareketsiz kalmayan bir maddedir.

Bu büyük filozofun, akış öğretisini ifade eden sözleri şunlardır: "Aynı ırmaklara girenlerin üzerinden farklı sular akar".

Sevgili İzmir'liler, bunca karmaşık felsefi sözcüğü o kadar duru, anlaşılır özetlemişler ki:

"İyi gelen, iyi gelir... Zaten hayat ta iyiye, güzele ve mutluluk verene doğru akar..."

Peki herşey toz pembe mi herşey hayatımızda; korkular, kaygılar hiç mi yok? Tabii ki bu mümkün değil, ama;

Bir tane ve her an bitebilecek bir hayat var.

Ve sevgili dostlarım, korkularınız var ise, olmalarında bütünüyle haklısınız...

Korkalım ki mutluluğa niyet edebilelim, çünkü mutluluk büyük oranda "karar vermek, niyet etmekle" ilgilidir...

**Kork ki unutabilesin,
Kork ki risk alabilesin,
Kork ki deneme cesaretin olsun,
Kork ki gerçekten yaşama ihtimalin'i kullan.**

Benim gibi, yaşamın hayret ve gayret dönemlerini atlatıp, kibarca "aklına çok takma" diye ifade edebileceğimiz dönemi yaşayanlar, bu sözlerin yaşadığı rahatlığı hemen anlayacaklardır sanırım...

Geçen hafta sonu, liseden sınıf arkadaşları bir araya geldik. Dört yıl önce de, 25. mezuniyet yılımda

büyük bir gurup bir araya gelmiştik. Bana bu sefer herkes daha demlenmiş, dinmiş, çocukluk günlerimizdeki gibi saf ve samimi duygusunu verdi. Bu duyguyu yaşamayı çok sevdim, eskiyi özelemişim ki... Eskiye özlememin yaşlanmakla ilgisi yok bence. Yine İzmir'li, çok sevdiğim bir arkadaşımın deyişiyle, "her insanın ana vatani çocukluğudur..." Hepimiz o gün ana vatanımıza döndük ve bunun verdiği huzuru paylaştık...

Son sözüm izninizle bir Kızılderili hikayesi olsun:

Mutsuzluğumuzun derinliklerinde, içimizde iki insanın yaşadığını görmemiz mümkün. Birisi mutsuz olan öbürü de "niye ben mutlu olamıyorum" diye soran.

Yaşlı, bilge Cherokee Kızılderili, torununa ders veriyordu.

"İçimde çok şiddetli bir kavga süregidiyor. Bu kavga iki kurt arasında cereyan ediyor. Bu kurtlardan birisi öfkeyi, ihaneti, hainliği, kıskançlığı, açgözlülüğü, kibiri, hırsı, suçluluğu, aşağılama duygusunu, yalanları, yapmacık gururu, üstünlük taslamayı ve egoyu temsil ediyor.

Diğeri ise huzuru, ahlakı, umudu, özgürlüğü, sevgiyi, nezaketi, gelişmeyi, inancı, yardımseverliği, anlayışı, cömertliği, dostluğu, merhameti, hakikatçılığı ve alçakgönüllülüğü temsil ediyor. Aynı kavga sizin içinizde ve diğer insanların içinde de cereyan ediyor.

Çocuk bir müddet düşünür ve dedesine sorar:

"Hangi kurt bu kavgayı kazanır?"
Yaşlı Cherokee Kızılderili hemen cevaplar:

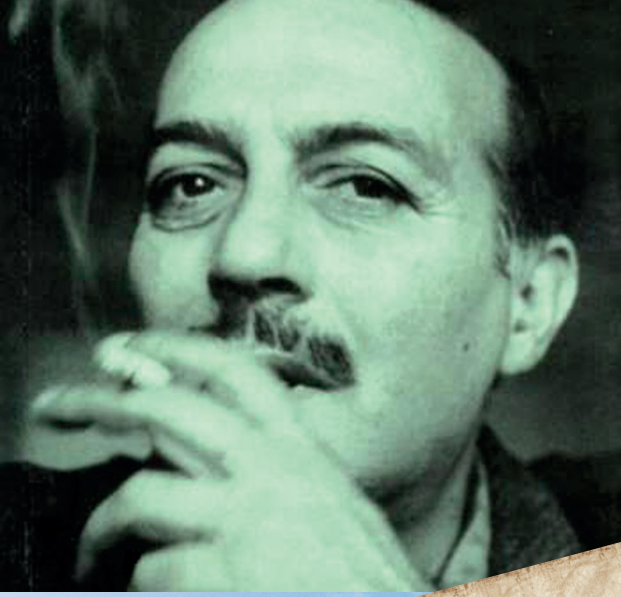
"Beslediğin kurt kazanır..."

Tekrar yazmak istermiyim, sizler de isterseniz evet...

Neden mi?

Proust, acele etmeden yaşamayı başardığımızda, her konu hakkında çok derin gözlemler yapabileceğimizi düşünüyordu.

“Aklım mı?
O, yüz­süz bir misafir.
Hep sende kalıyor.”

Cemal Süreya

Ve işte güncel düşünce şeklinin özeti; herşey değişir, ama dilerim, benim değişimim bu satırlar ile son bulsun:

(Bir öğretmenin şiir defterinden...)

Hep can kenarlarında yolculuk yaptım hayatın,
Ucuna ilişmedim,
Yerleştim tüm bedenimle,
Kelimelerle oynamayı sevdim ben, insanlarla oynamak yerine...
Öğrendiklerim bildiklerime baş kaldırdı bazen,
Çok bekletti hayat ya da,
Araya hep reklam aldı,
Bazen hızlı sardım filmi,
Göremedim kimler geldi, kimler geçti,
Kim yedi, kim baktı,
Kim yaşadı, kim kaçtı,
Geride bir tek byküler kaldı,
Başka kuyularda sandık hayatı,
Oysa ki yanbaşımızdaydı,
Kendi gücümüzde ezildik bazen,
Yavaş konuşsalar hızlı anlardık belki,
Geç değildi,
Hiçbir şey için geç değildi...

**Yeni yılda ve önümüzde kalan her anda,
“hayatın güzele akması” ümidim, en içten sevgi
ve saygı dileklerimle...**